

Història d'un quadre

El «Retrat de Jaume I», de Gonçal Peris, una de les catorze taules de l'antiga Casa de la Ciutat de València, ha estat cedit per l'alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall, als valencians.

El retrat serà exposat al Saló de Corts del Palau de la Generalitat de València durant aquest anys.

Montse Ferrer

Hi ha retrats i retrats. Els primers marquen una època, són la representació viva d'un fet que pertany a tots i com a tal tenen una existència sovint atabalada, massa pública a l'hora d'erigir-se com a creació independent, autònoma. Sense anar molt lluny, tenim el cas del *Guernica*, de Picasso —el retrat d'un poble, cal no oblidar-ho—, un quadre que s'ha vist tan transcendit pel seu significat, un significat també força simbòlic, que resulta difícil entreveure'n la ver-tadera vàlua.

Els segons no representen el fet, però podrien parlar-ne, perquè han assolit, sense tenir una relació estrictament directa, la responsabilitat de fer-nos sentir una idea, de mostrar-nos la dimensió real d'un personatge. Casos, n'hi ha molts, però el que ens ocupa, el *Retrat de Jaume I*, de Gonçal Peris, és significatiu per raons molts diverses. És ben bé interessant comprovar l'interès d'un pintor valencià per la figura del rei conqueridor quasi dos segles després dels fets i només pot indicar la profunditat de la petjada que Jaume I va deixar a València; a més a més la importància innegable d'un pintor com Gonçal Peris, fins i tot a nivell internacional, sembla clara; per tant, no és fruit de la casualitat, sinó que pot servir-nos per a conèixer el pensament d'un poble que travessava aleshores una de les seues èpoques més pròsperes, que vivia potser el seu millor moment històric a nivell comercial i cultural, no en va hi visqueren personatges com Ausiàs Marc, Joan Roís de Corella o Joanot Martorell, que havien d'aconseguir una projecció internacional, com també la pintura es va acollir a un estil marcadament europeu.

Un art internacional

Durant el primer terç del segle XV, un canvi important havia de fer evolucionar les arts pictòriques a Valèn-

cia. El canvi, però, era més profund que no un fet aïllat; la pintura valenciana era l'espill —que no reflex— del que estava passant arreu. Feia temps que s'havia entrat en una fase excessiva, que les formes necessitaven un gir cap a posicions més clàssiques, i era molt clar que això havia de significar l'adveniment d'un estil important. Neix, d'aquesta manera, el gòtic internacional i a València ho fa amb algunes premisses que el faran destacar, ja que persegueix no sols alliberar l'art pictòric de tot excés i conduir-lo per camins més formalistes, sinó també aglutinar-hi tendències i influències molt distintes.

Si hi ha tres nuclis fonamentals a l'hora d'estudiar els orígens del gòtic internacional a València, Gonçal Peris de Sarrià ve directament d'aquesta tradició i es pot dir que com a branca central, ja que està considerat com l'exponent més dotat i perfecte que vam tenir d'aquest estil. Peris s'havia format als obradors d'un gran mestre, Pere Nicolau, i era fill d'un altre pintor important, Antoni Peris, també adscrit al mateix estil pictòric.

Un quadre restituit

Entre les nombroses obres atribuïdes a Gonçal Peris, es troba la «Sèrie icònica dels reis d'Aragó», sèrie que havia de decorar la Sala del Consell de València (1427) i per a l'elaboració de la qual havia estat ajudat per un altre gran mestre, Jaume Mateu. És entre aquestes taules de catorze reis catalanoaragonesos que figura el *Retrat de Jaume I*, cedit a la Generalitat valenciana per l'alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall, el passat 24 de desembre. Tal i com ha informat EL TEMPS, Pasqual Maragall va complir una intensa jornada on, a més de l'acte protocolari de cessió del quadre, va pronunciar una conferència —clar i en català— a la Cambra de Comerç de València davant una nodrida representació del món empresarial sobre la gestió del projecte olímpic de Barcelona 92 i sobre el paper fonamental que l'empresariat català hi ha tingut. El quadre havia estat

Retrat de Jaume I, de Gonçal Peris de Sarrià, una de les catorze taules de la Sèrie icònica dels reis de la Corona d'Aragó (dalt).

donat en el segle XIX al Museu d'Art de Catalunya del doctor Pau Milà i Fontanals. A hores d'ara, el seu destí per un any sembla una vitrina del Saló de Corts del Palau de la Generalitat de València.

La cessió es pot considerar un dels fets més remarcables del 750 Aniversari, ja que no sols es tracta d'una obra important del gòtic internacional valencià, sinó que també ens torna tota una memòria històrica que alguns volen veure soterrada. □